

Agrometeorologische Berichten

Situatie op 15 mei 2024

Samenvatting

De voorbije winter en het voorjaar waren erg warm en nat. Net zoals vorig jaar liepen de voorjaarswerken door het natte weer heel wat vertraging op. Op veel plaatsen kon er pas in de tweede week van mei begonnen worden met zaaien en planten. Half mei was ongeveer 30 tot 35% van het aardappel- en maïsareaal aangelegd. Het weer tijdens de komende weken en maanden zal bepalen wat de impact is van de late seizoensstart op de opbrengst van de gewassen.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroeimodel en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION, PROBA-V en Sentinel-3 (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor.

Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op www.bcgms.be.
Hier kan u ook tal van interactieve kaarten en grafieken consulteren.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door Terrascope (<https://terrascope.be/nl>). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: KBIVB/IRBAB, Inagro, LCG, Viaverda, LCV/Hooibeekhoeve, FIWAP, CIPF, CePiCOP, APPO, Boer&Tuinder, Landbouwleven en VILT.

Contacten

Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Yannick Curnel Damien Rosillon	v.planchon@cra.wallonie.be curnel@cra.wallonie.be d.rosillon@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Carolien Toté	isabelle.piccard@vito.be carolien.tote@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Christian Tricot	michelj@meteo.be ctricot@meteo.be

Datum van de volgende berichten: *begin juli 2024*

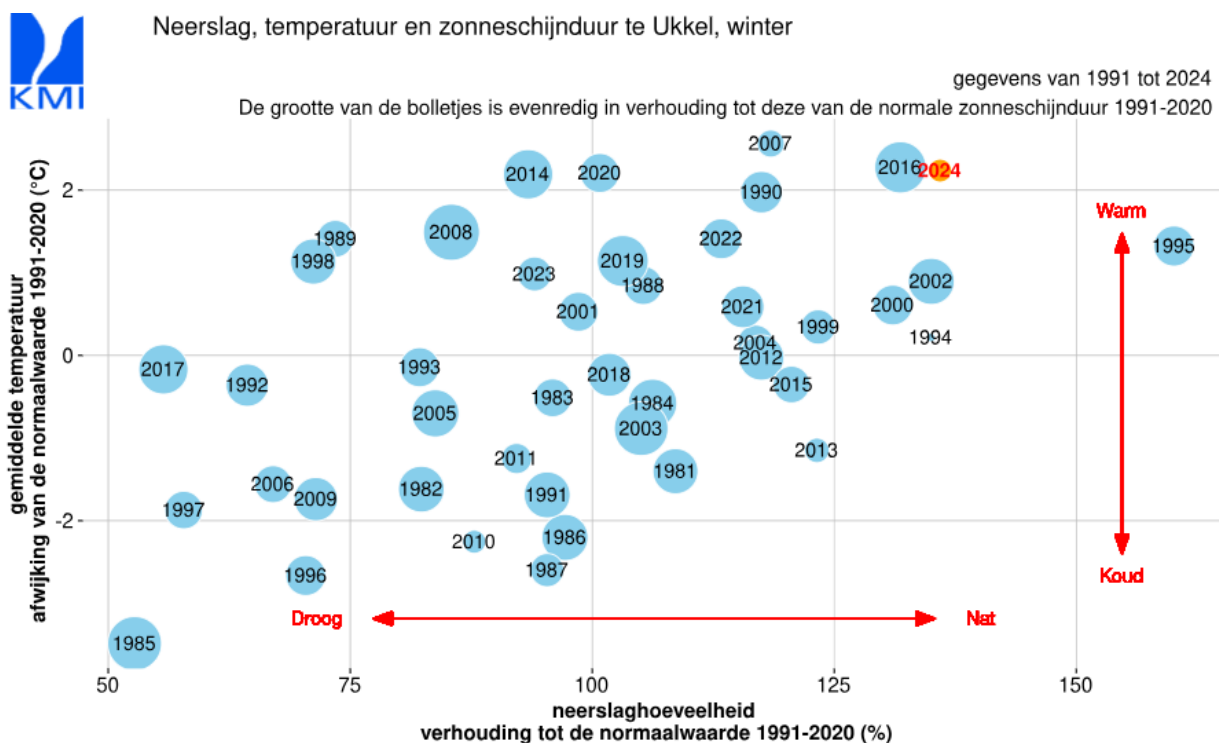
Het weer tijdens de winter en het vroege voorjaar

De voorbije **winter** (december 2023 – februari 2024) was zeer warm, nat en somber.

In Ukkel begon de winter met een korte koude periode, maar al snel nam de temperatuur toe. Tot begin januari lagen de temperaturen grotendeels boven de normale waarden. Na een koud intermezzo van 6 tot 21 januari, met zelfs enkele winterse dagen ($T_{\max} < 0^{\circ}\text{C}$), bleven de temperaturen voor het grootste deel van februari boven de normaal. Dat resulteerde zelfs in een nieuw record voor de gemiddelde temperatuur in februari. Deze winter was overigens de op één na warmste ooit gemeten, met een gemiddelde temperatuur van $6,3^{\circ}\text{C}$ tegenover een normale waarde van $4,1^{\circ}\text{C}$.

De afgelopen winter was ook opmerkelijk nat, met elke maand meer neerslag dan normaal. In totaal viel er in Ukkel maar liefst 310,7 mm neerslag (normaal 228,6 mm), waardoor het de op twee na natste winter werd sinds 1833. Deze neerslag viel over 61 dagen (normaal 55 dagen). Regionaal zagen we wel wat verschillen, waarbij de meeste neerslag in de Kempen viel (135% van de normale hoeveelheid) en de minste neerslag in Belgisch Lotharingen (105%).

Zowel in december als in februari liet de zon zich maar weinig zien. De iets zonnigere maand januari kon niet voorkomen dat de winter in zijn totaal veel somberder was dan gemiddeld. Uiteindelijk scheen de zon in Ukkel slechts 123u 21min (normaal 180u 17min).

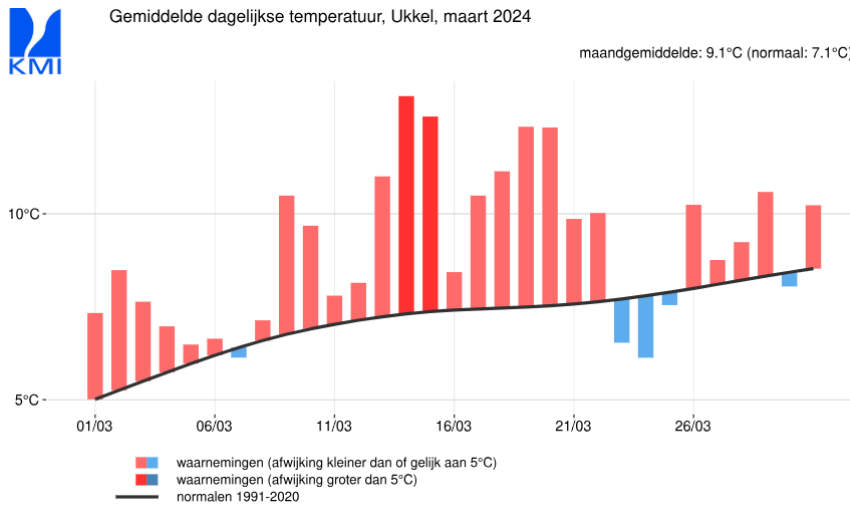

Figuur 1: De winter van 2023-2024 was veel warmer, natter en somberder dan normaal (Bron: KMI)

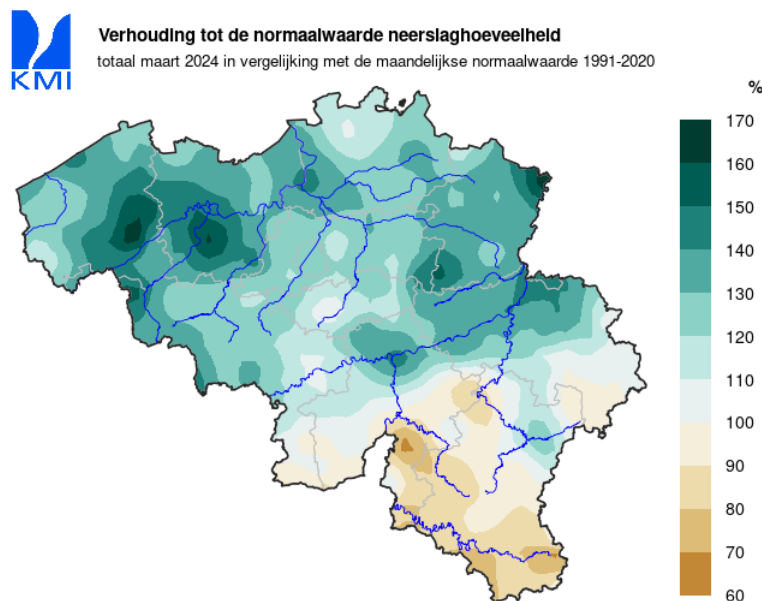
Maart 2024 was tamelijk warm. Op enkele dagen na, lagen de temperaturen in Ukkel de hele maand boven de normale waarden (Figuur 2). De gemiddelde temperatuur bedroeg maar liefst $9,1^{\circ}\text{C}$ (normaal $7,1^{\circ}\text{C}$). Na februari telde ook maart geen enkele vorstdag ($T_{\min} < 0^{\circ}\text{C}$) in Ukkel. Dit was nog maar de tweede keer sinds het begin van de waarnemingen.

Verder was maart 2024 ook een erg natte maand. In totaal viel er 79,2 mm neerslag in Ukkel (normaal 59,3 mm). Deze hoeveelheid viel op 18 dagen (normaal 15,7 dagen). In het zuiden van het land was het merkbaar droger dan in het noorden (Figuur 3).

Met een zonneshijnduur van slechts 95u 08min in Ukkel was maart bovendien erg somber (normaal 125u 45min). Er werd geen enkele dag met heldere hemel geregistreerd (normaal 4,6 dagen).

Figuur 2: Gemiddelde dagelijkse temperatuur in Ukkel in maart 2024 in vergelijking met de normaalwaarde (Bron: KMI)

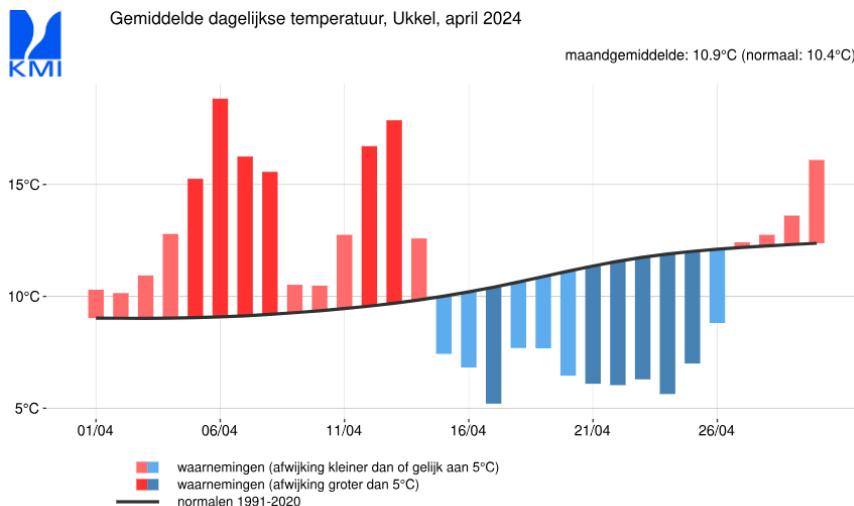

Figuur 3: Neerslaghoeveelheid in maart 2024 in vergelijking met de normaalwaarde (Bron: KMI)

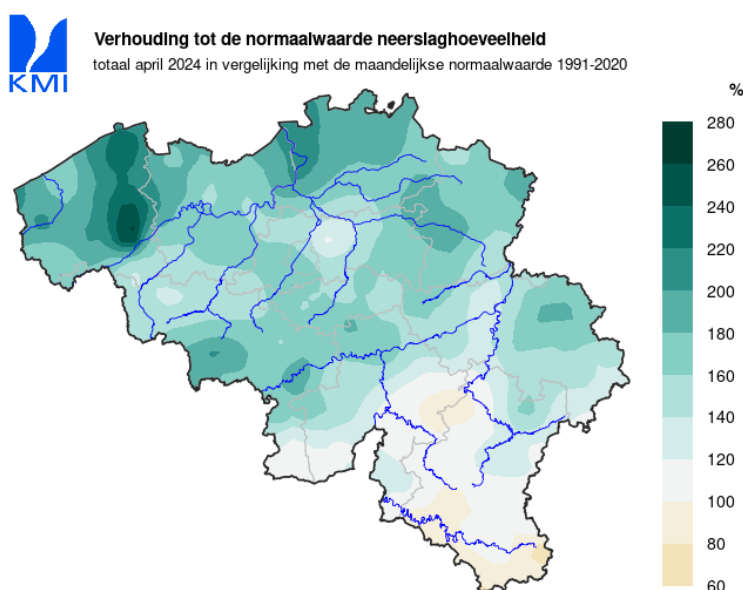
April 2024 was net zoals maart een vrij warme, natte en sombere maand. In Ukkel lagen de temperaturen tussen 1 en 14 april continu boven de normale waarden (Figuur 4). Van 15 tot en met 27 april doken ze eronder, maar de laatste dagen van de maand waren dan weer net iets warmer. Hierdoor eindigde de gemiddelde temperatuur zeer dicht bij de normale waarde (10,9°C tegenover 10,4°C normaal). Net als de voorbije twee maanden, vielen in ook april de hoge minimumtemperaturen op.

In totaal viel er 81,1 mm neerslag in Ukkel (normaal 46,7 mm). Hiermee was april de zevende opeenvolgende maand met meer neerslag dan gemiddeld. Deze hoeveelheid neerslag viel op 22 dagen (normaal 13,1 dagen). Enkel april 2021 telde nog meer neerslagdagen (23 dagen). De meeste neerslag viel aan de kust, meer dan het dubbele van de normale hoeveelheid (Figuur 5). In het zuiden van het land was het dan weer iets droger dan normaal (ongeveer 90% van de normale hoeveelheid).

Met een zonschijnduur van slechts 132u 50min in Ukkel was april ook weer somberder dan normaal (171u 16min).

Figuur 4: Gemiddelde dagelijkse temperatuur in Ukkel in april 2024 in vergelijking met de normaalwaarde (Bron: KMI)

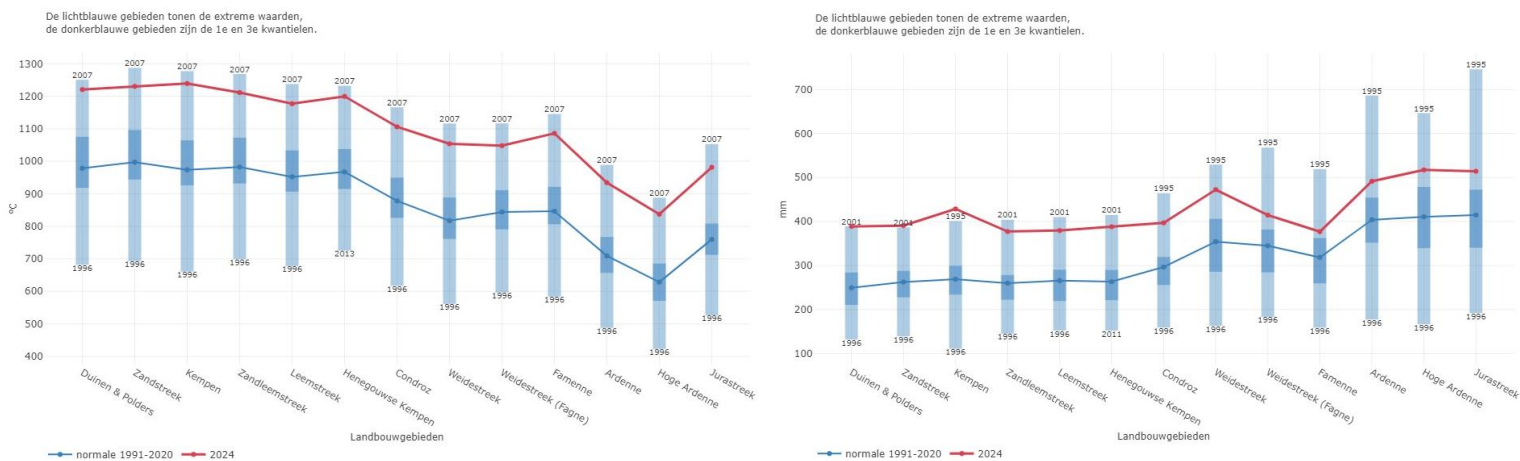

Figuur 5: Neerslaghoeveelheid in april 2024 in vergelijking met de normaalwaarde (Bron: KMI)

De eerste helft van **mei** lag in het verlengde van de voorgaande maanden. Na een warme 1 mei werden in Ukkel vrij normale temperaturen waargenomen tot 10 mei. Daarna stegen de temperaturen boven de normale waarden uit. De gemiddelde temperatuur over de eerste 15 dagen van mei bedroeg 15,2°C.

Over het ganse land varieerden de neerslaghoeveelheden tussen 10 en 100 mm in de eerste helft van mei. De minste neerslag werd geregistreerd langs de Franse grens. De provincies Limburg en Antwerpen kregen de meeste neerslag over zich heen. Op 17 mei werd de gemeente Voeren overigens getroffen door hevige regenval met ernstige overstromingen tot gevolg.

Figuur 6 toont de temperatuur- en neerslagsom van 1 januari tot en met 15 mei 2024 voor de verschillende landbouwstroken. De temperatuursom ligt in alle regio's hoger dan gemiddeld (tussen +23 en +33%) en dicht bij de hoogste waarde van de referentieperiode (gemeten in 2007). Ook de neerslagsom stijgt overal boven het gemiddelde uit. De grootste verschillen zien we in het noorden van het land (tot +60%). In de Kempen werd de maximale waarde van de referentieperiode (gemeten in 1995) zelfs ruimschoots overschreden.

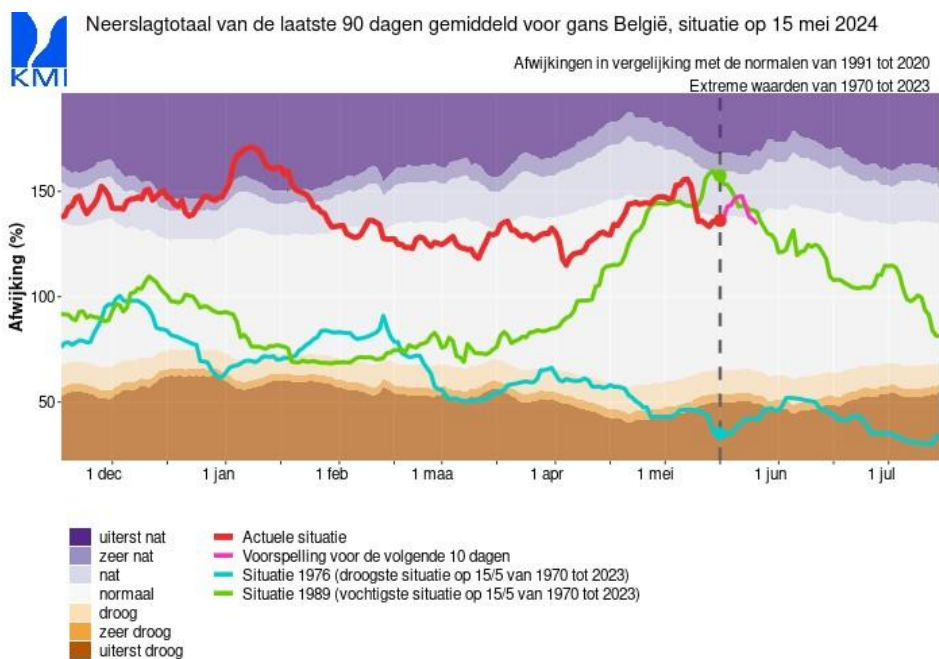

Figuur 6: Temperatuursom en neerslagsom van 1 januari tot en met 15 mei 2023 ten opzichte van de normaalwaarden (1991-2020) voor de verschillende landbouwstreken (Bron: KMI-BCGMS)

In Figuur 7 wordt het neerslagtotaal van de voorbije 90 dagen voor gans België weergegeven in vergelijking met de normale waarde. De winter startte nat in december waarbij we zelfs evolueerden naar een "uiterst natte" situatie in januari. In februari normaliseerde de toestand min of meer. Toch lag het neerslagtotaal in februari, maart en april nog steeds 20 tot 40% hoger dan normaal. Begin mei belandden we overigens weer in een "natte" situatie.

Ook uit metingen van het grondwaterpeil door de VMM bleek dat begin mei op meer dan 90% van de meetplaatsen de grondwaterstand hoog tot zeer hoog was voor de tijd van het jaar.

Door de natte winter en lente was de grond onberijdbaar geworden en liepen de voorjaarswerken in veel regio's dan ook een flinke vertraging op.

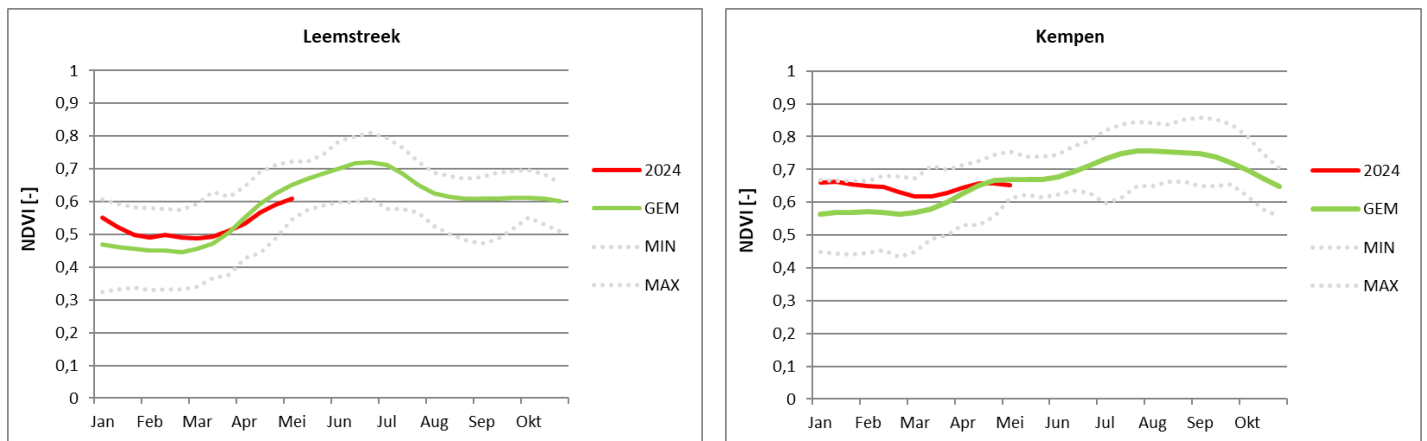

Figuur 7: Evolutie van het neerslagtotaal in België tussen 15 november 2023 en 15 mei 2024 (Bron: KMI)

Observaties vanuit de ruimte

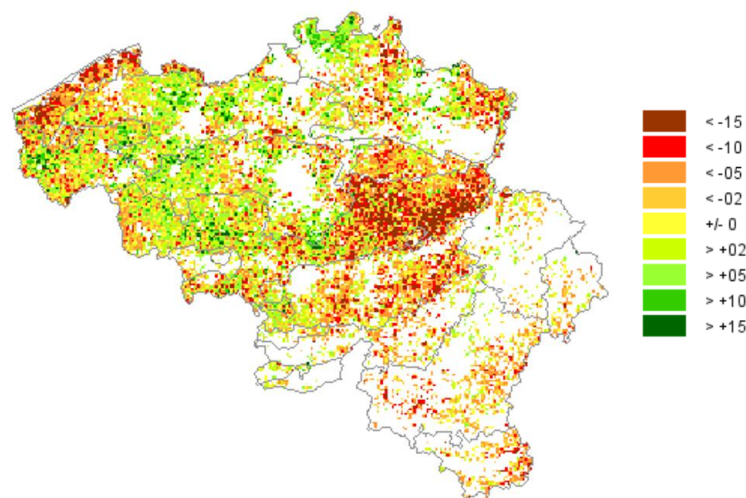
Figuur 8 vergelijkt de NDVI vegetatie-index, afgeleid uit Sentinel-3 satellietbeelden, met de langjarige referentiewaarde. Dankzij het warme en natte weer, maar vermoedelijk ook doordat de zomerteelten pas laat (of niet) geoogst konden worden of het gras niet gemaaid kon worden, lag de vegetatie-index de ganse winter ruim boven de gemiddelde waarde. Normaal stijgt de index vrij snel vanaf maart doordat de gewasgroei herneemt. Door de koudere periode in april werd de groei van de wintergranen echter

afgeremd. De natte omstandigheden zorgden er bovendien voor dat de aanleg van de zomerteelten vertraagd werd. De moeilijke seizoensstart is duidelijk zichtbaar in de Leemstreek waar de index nauwelijks stijgt in maart en sinds begin april onder de gemiddelde waarde ligt. Op de zandgronden van de Kempen was de impact iets minder groot en dook de index pas eind april onder de gemiddelde waarde.

Figuur 8: Evolutie van de vegetatie-index (NDVI) van 1 januari tot en met 10 mei 2024 ten opzichte van de gemiddelde, minimum en maximum waarden (1999-2023) voor akkerland in de Kempen en de Leemstreek. (Bron: VITO)

Uit Figuur 9, die de situatie begin mei weergeeft, blijkt eveneens dat de index in grote delen van de Leemstreek, de Polders en de Kempen lager scoort dan normaal (rode en oranje zones op de kaart). Een verklaring daarvoor is vooral te vinden in de late aanleg van de zomerteelten. In de groene zones op de kaart, waar wintergewassen groeien of op voldoende droge percelen waar toch al tijdig gezaaid kon worden, doen de gewassen het vrij goed.

Figuur 9: Relatief verschil van de vegetatie-index (NDVI, afgeleid uit Sentinel-3 beelden) ten opzichte van het langjarig gemiddelde voor de periode 1-10 mei 2024. De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. (Bron: VITO)

Overzicht van de gewassen: huidige toestand

Wintergranen:

De zaai van de wintergranen werd bemoeilijkt door de natte omstandigheden in het najaar. De bodem was op veel plaatsen verzadigd. Bovendien vond de oogst van de zomerteelten soms plaats onder slechte omstandigheden, waardoor de bodemstructuur beschadigd raakte. Het natte weer had ook een impact op de onkruidbestrijding na opkomst. Op de percelen die vroeg ingezaaid konden worden lukte dit nog vrij goed, maar voor een aanzienlijk deel van de gerst en de overgrote meerderheid van de tarwe die na 15 oktober was gezaaid werd de onkruidbestrijding gehinderd door de natte omstandigheden. Op het einde van de winter stonden de granen er zeer variabel bij. Terwijl de percelen die half oktober waren

gezaaid over het algemeen in goede staat verkeerden, was de situatie voor de in november en december gezaaide percelen minder gunstig.

Volgens de CePiCOP waarnemingen bevond de **wintergerst** zich eind april op de meeste referentiepercelen in Wallonië in het stadium "laatste blad volledig zichtbaar" (BBCH 39). Op enkele percelen was de gerst dit stadium al gepasseerd en waren de aren al in ontwikkeling (BBCH 51-59).

De **wintertarwe** bevond zich eind april op de meerderheid van de Waalse referentiepercelen in het eerste of tweede knoopstadium (BBCH 31-32). De koudere periode in de tweede helft van april leek de ontwikkeling van de tarwe volledig te hebben stilgelegd. De terugkeer van het warme weer eind april - begin mei zorgde gelukkig voor een hervatting van de groei. Half mei bevond de tarwe in het CePiCOP-observatienetwerk zich in het stadium "laatste blad zichtbaar" (BBCH 37) of was dit stadium net gepasseerd. De vroegste variëteiten bevonden zich al in de stadia "gezwollen schede" tot "open schede" (BBCH 41-47). Op een klein aantal percelen waren de aren al zichtbaar (>BBCH 51).

Op de helft van de Vlaamse percelen die door het LCG opgevolgd worden bevond de wintertarwe zich half mei in het stadium "laatste blad zichtbaar" (BBCH 37) of "laatste blad volledig ontrold" (BBCH 39). Net geen kwart van de tarwe zat in het tweede knoopstadium (BBCH 32) of het stadium "derde knoop voelbaar" (BBCH 33). In de verst ontwikkelde tarwe was driekwart van de aar zichtbaar (BBCH 57).

Op heel wat wintertarwepercelen werden midden mei aantastingen door gele roest vastgesteld. Vooral in Vlaanderen werd meer gele roest waargenomen en breidden bestaande aantastingen doorgaans uit. Bij aanwezigheid van gele roest was behandeling vaak nodig. Ook bladseptoria waren aanwezig, maar in verschillende mate. Door de verdere ontwikkeling van de tarwe neemt de gevoeligheid en de kans op schade echter toe en wordt behandeling noodzakelijk. Zowel in Vlaanderen als in Wallonië bleef bruine roest zich verspreiden en kwam het nu voor op de meeste referentiepercelen.

Aardappelen:

Door de natte omstandigheden loopt het poten van de aardappelen ook dit jaar weer flink wat vertraging op, melden FIWAP en LCA/Inagro. In de voorbije weken moest er tussen de buien door gewerkt worden, vaak onder suboptimale omstandigheden.

Begin mei werd het areaal vroege aardappelen dat al gepoot was in Vlaanderen geschat op maximaal 30%. Daarbij werden grote verschillen tussen de subregio's vastgesteld (van minder dan 10% tot meer dan 50%) afhankelijk van het type bodem, de totale neerslag die in de voorgaande weken was gevallen en eventuele onweersbuien. Bij de bewaarrassen was begin mei amper 10% gepoot, voornamelijk in het oosten van het land. In het centrum en westen was het poten nog niet van start kunnen gaan.

Dankzij de korte droge periode rond Hemelvaart (7-13 mei) kwam er eindelijk wat schot in de zaak, vooral in Haspengouw. Ook in de Condroz, de streek rond Doornik en het land van Ath kon het planten toen eindelijk beginnen. In het centrum van het land was het wachten tot 11-12 mei om van start te kunnen gaan. De pootmachines draaiden soms dag en nacht om de achterstand wat te kunnen inhalen. Om structuurschade te beperken was het echter belangrijk om percelen te kiezen die al goed opgedroogd waren. Omwille van hevige onweersbuien op 12 mei moest in Limburg, Waals-Brabant en de provincie Namen helaas ook weer snel gestopt worden met poten.

Half mei was in totaal zo'n 30 tot 35% van het Belgische aardappelareaal gepoot, met grote regionale verschillen. Bijna alle vroege rassen zaten intussen onder de grond. Bij de bewaarrassen was slechts 25 tot 35% van het areaal gepoot.

Het late plantseizoen zorgt er ook voor dat het moeilijk is om het pootgoed in goede conditie te houden, zeker wanneer het pootgoed al gesneden is. Heel veel pootgoedpartijen zijn ook al (sterk) aan het kiemen. Het aanhoudende slechte weer is daarentegen ideaal voor de aardappelziekte (*Phytophthora infestans*), waardoor er al meerdere meldingen zijn van actieve plaag op afvalhopen en primeuraardappelen.

Suikerbieten:

Door het natte weer tijdens de winter en het vroege voorjaar kon er pas in april gestart worden met de zaai van de suikerbieten. Zoals bij de aardappelen was de korte periode van goed weer tijdens de tweede week van mei erg bevorderlijk voor de zaaiwerkzaamheden, vooral in Vlaanderen en Henegouwen, blijkt uit de berichten van het KBIVB. Volgens de gegevens van de suikerfabrieken was op 13 mei gemiddeld 88% van het voorziene bietenareaal ingezaaid: meer dan 90% bij de Tiense suikerraffinaderij en 78% bij Iscal.

Enkele tientallen hectaren moesten opnieuw ingezaaid worden vanwege de aanwezigheid van slakken, korstvorming of soms door sproeifouten. Vooral op vroeg gezaaide percelen werden aantastingen door

slakken waargenomen. Dit is een gevolg van de natte weersomstandigheden van de laatste maanden. We zien vooral schade aan pas opgekomen plantjes. Percelen waar niet geploegd en direct gezaaid werd en percelen waar oogstresten en groenbedekkers aan de oppervlakte lagen werden meer getroffen door de slakkenplaag.

De warmere periode in mei was bevorderlijk voor de (her)groei van de suikerbieten. Op veel percelen werd midden mei dan ook het 4- tot 6-bladstadium bereikt.

De aanwezigheid van groene bladluizen was nog tamelijk beperkt. Toch werd half mei op een aantal percelen aan de kust, maar ook in Haspengouw en in het centrum van het land, de behandelingsdrempel al bereikt. Daarnaast werden ook aardvlooien waargenomen. De populatie van natuurlijke vijanden zoals zweefvliegen nam gelukkig ook toe.

Maïs en grasland:

Voor het tweede jaar op rij worden we geconfronteerd met een nat voorjaar, meldt LCV/Hooibeekhoeve. Eigenlijk is het weer tijdens het voorjaar van 2024 een verderzetting van het weer in het najaar van 2023. Sinds oktober 2023 regent het met regelmaat. Naast de aanhoudende neerslag bleven de temperaturen gedurende de winter ook vrij hoog.

Waar er geen snede meer gemaaid kon worden in het najaar, ging het **gras** dan ook te lang de winter in. Via begrazing met schapen kon hier soms nog enigszins op ingespeeld worden. Niet overal was het gras kort genoeg om te injecteren. Op een aantal bedrijven werd er dan ook gekozen om eerst een wintersnede te maaien alvorens te injecteren.

Waar het gras kort genoeg was en de percelen enigszins opgedroogd waren, kon er mest uitgereden worden in de laatste twee weken van februari. Dit zijn dikwijls ook de percelen die ook tijdig kunstmest kregen en tijdens de droge periode eind april - begin mei gemaaid konden worden. Op een aantal van deze percelen kon intussen al een tweede snede gemaaid worden. Er zijn ook percelen die te nat waren, die enkel kunstmest gehad hebben en gemaaid konden worden. Maar er zijn even goed nog heel wat graspercelen die geen bemesting gehad hebben en half mei nog steeds niet gemaaid konden worden. Niet alle graspercelen hebben het vele water kunnen verwerken. Op die percelen beginnen kale plekken zichtbaar te worden. De vraag zal hier zijn of het nog loont om ze als gras aan te houden.

De natte omstandigheden laten ook hun sporen op de **maïs**percelen. De oogst van 2023 verliep ook al in natte omstandigheden, zeker waar er nog laat in het voorjaar aardappelen of bieten gerooid moesten worden (of waar men probeerde te rooien). Op deze percelen zijn er doorgaans diepe sporen gereden die door het aanhoudende natte weer nog vol met water staan of moeilijk opdrogen. Net als bij het gras zijn er grote verschillen tussen de percelen. De voldoende droge percelen waren half mei al bewerkt en gezaaid. Bij de andere is het wachten op drogere omstandigheden. Grond bewerken en berijden in vochtige omstandigheden laat op één of andere manier wel zijn sporen na. Krijgen we een droge en warme zomer (zoals in 2018) dan zullen de maïsplanten door een slechte beworteling te weinig vocht kunnen opnemen. Als het nat blijft (zoals in de zomer van 2021) dan zal het water moeilijker infiltreren en krijgen we te maken met wateroverlast. In beide gevallen ervaren de planten stress wat zich vertaalt in een moeilijke kolfzetting, kolfvulling, enzovoort, kortom in opbrengstverlies.

In Wallonië kon pas vanaf 9-10 mei gezaaid worden, meldt het CIPF. In de regio's die gespaard bleven van de onweersbuien op 12 mei kon tot 14 mei gezaaid worden. In die periode werd vermoedelijk zo'n 30% van het voorziene maïsareaal gezaaid. Gezien de vochtigheid en de verwachte temperaturen, zou de maïs vrij snel moeten opkomen (na ongeveer 8-10 dagen), behalve op de percelen die door de hevige onweersbuien van 12 mei getroffen zijn. Daar is de situatie ingewikkelder. Voor de overige percelen is het wachten op mooi weer en zal het zaaien wellicht doorgaan tot eind mei, mits het droge weer aanhoudt.